

Punktene fra gruppediskusjonen

Her har vi kun gjengitt punktene i PP fra gruppene, samlet under de gitte overskriftene. En mer bearbejdet oppsummering av diskusjonene kommer etter hvert.

Hva er det viktigste stat og kommuner må slutte med eller gjøre annerledes (hos dere) for at Norge skal kunne nå klima- og naturmålene?

- Slutte med utbygging på nye arealer - få opp argumentasjonen – hva er mulige besparelser på klimagassutslippene dersom man ikke bygger ut?
- Slutte å tenke at vi har nok skog (jordvernet står sterkt, men skog er lettere å ofre)
- Slutte å være lettere å få bevilgning til nye tiltak enn å få penger til å forbedre noe vi allerede har
- Vekting av klima i offentlig anskaffelser fungerer ikke i dag alltid i favør for nullutslipp. Det bør settes klimakrav, men det krever betalingsvilje.
 - Slutte å vekte pris høyere enn klima
- Bygge mindre vei – ikke eget tiltak pga direkte utslipp – regnet inn på ulike steder. Mandat + utregningsmetode påvirker resultat. Input gir output.
- Svakheter i plansystemet, arealer er med fra tidligere rulleringer. Mangler verktøy til «aktivt vern». Det er veldig politisk kontroversielt!
- Mangler ikke kunnskap, vi vet det – det gjøres likevel! Fag er veldig tydelige i saksframstilling – dette handler om politiske valg.
- Avveining mellom mange hensyn, bla. lokalt næringsliv, styrke lokalsamfunn.
- Andre land – i Norge mål om å unngå konflikt, ivareta alle interesser. Prissatte høyest, ikke prissatte lavere vektet. Finne måte å gi ikke-prissatte konsekvenser mer vekt. Kompromisser som verken blir fugl eller fisk?
- Slutte med å si at elektriske biler er nullutslipp? Mer midler til kollektive løsninger, sykkel og gange, samt prioritering av disse transportformene knyttet til tilgjengelig og framkommelighet (og det bedrer folkehelsen).
- Behov for å se konsekvenser av styring av transport, bosteder og arbeidsplasser.
- Jobbe bedre med arealstrategi knyttet til samfunnsdelen, knytte til budsjett
- Lokalt selvstyre er en utfordring, «sårbar» for lobbyisme. Skal mer avgjøres nasjonalt/fylkeskommunalt? Er det vanskeligere å omregulere nedbygd areal enn å nedbygge nytt areal?
 - Slutte med feillokalisering, bygge spredt (og heller bygge på grå arealer, arealnøytralitet, «arealforedling»)

Vinklet – hva stat og kommuner kan gjøre

- Redusere arealreservene. Se på gamle arealer på nytt i lys av dagens behov og nasjonale føringer
- Bygge opp under tettstedene
- Målkonfliktene blir overlatt til kommunene å løse (som ikke staten kan løse)
- Fornybar energi – krevende i forhold til arealbruk – må også vektas opp mot ulike hensyn
- Arealbruksplanlegging på tvers av kommuner
- Styrke kunnskapsgrunnlaget for å endre holdning og handling

Hva er de viktigste usikkerhetene, uenighetene og diskusjonene som står i veien for at dette skal kunne skje?

- Fragmentert ansvarsområde. Hinder at man er splittet i så mange ansvarsområder at det er krevende å se helheten (private aktører, kommuner og fylkeskommuner).
 - Eks. kollektivtrafikk.
- Kommuners «vellykkethet» måles i vekst/verdiskapning, som fører til økt arealbruk, bør heller vektlegge klima, miljø og sosial bærekraft sterkere.
- Diskusjon om hva vi vokter som viktigst. Tilgjengelighet for næringstransport, trafiksikkerhet, klima og miljø? Og hvordan behandles disse i metodikk: Hva ligger i samfunnsøkonomisk lønnsomt? Hvordan brukes konsekvensutredningen? Konseptvalgutredning? Inkluderes nullalternativet?
- Nasjonale prosjekter vs. Lokale prosjekter. Behov for mer kunnskap om veikrysetableringer for politikere og næringsliv.
- Kostnadsfokus og ønske om vekst står sterkt – og når ikke opp mot ikke-prissatte verdier
- Utbygging av nye arealer kontra forbedring
- Interesser står mot hverandre, hvordan sette klima opp mot kostnader
- Interessekonflikter i administrasjonen i kommuner
- Klare å se muligheter for næringsaktørene i grå arealer (transformasjon heller enn nye arealer)
- Kommunene konkurrerer – lite koordinering – etatene snakker ikke m hverandre, heller ikke innad i staten.
- Tiltakshierarki i KU – unngå utbygging – som tiltak! Beslutning er tatt før KU – «Pliktøvelse» + kompetansekrav. Mye skjønner. Krav om KU gir ikke nødvendigvis kvalitet.
- Dette er politikk!
- Vanskelig å stille krav
- Pbl- svakheter som gjør at klima ikke vektes høyt nok.
- Kommunen er første stedet alle sektorene/hensynene møtes. Er en «konkurranses» mellom hensyn og kommuner – er Staten som kan bidra til at «konkurransforholdet» blir likt.
- «Vektstangprinsipp» – at hvis noe skal inn må noe annet ut
- LNF – sekk som kan inneholde mye forskjellig. Er mer et «fravalg» enn et «tilvalg» - gjøre det til et mer aktivt valg for å ivareta hensynene? Tydeligere prioritering.
- Trengte verktøy som tvinger fram valg – for eksempel arealnøytralitet. Vil helst slippe vanskelige beslutninger...? Harde krav? Styre rammene?
- Det er veldig enkelt, gratis, å sende inn innspill om arealendringer – for enkelt?
- Arealregnskap synliggjør hensyn.
- Alle vil ha det bedre. Ingen vil ha det verre. (få ønsker lengre reisetid, dyrere strøm, mindre penger)
- Alle vil gjerne fortsette å gjøre det de har gjort. «det jeg kan er å bygge vei».
- Ingen som tenker mobilitet helhetlig – er for sektorisert også i staten.

Hva slags (ny) kunnskap kan være nyttig og avklarende inn i disse diskusjonene?

- Noen referanseverdier for klima – hva er mye og lite utslipp? Hvor stort omfang – hvor vidt skal vi vurdere når vi ser på klimagassutslipp?
- Ha verktøy som gir oversikt i et større bilde – veldig nyttig med sammenstilling av info
- Skal arealer få en pris?
- Sterkere føringer på prioritering av mål ved målkonflikter (skal klima vektes høyere enn andre mål i en periode)?

- Behov for et nasjonalt arealregnskap, eks. fergefriE39, ligger i hver enkelt kommunes arealregnskap. Inkludere arealregnskap i metodikk for KVVU.
- Behov for kunnskap om godsoverføring og persontransportoverføring til bane.
- Flere verktøy til å tenke helhet, se mange hensyn på en gang.
- UFF-trekanten er et sånt verktøy.
 - NB: krever ofte mye detaljer. Og mange kriterier er satt – passer de for oss?
 - Baserer seg ofte på gjeldende prinsipper – er det de som skal videreføres?
 - Gode prinsipper bidrar til å vise svakheter i modellene
- Medias presentasjon av kunnskapsgrunnlagene – «klikkvinnerne...?».
 - Mediemakten – samfunnsoppdrag jf. klikk